Lietas arhīva Nr. A42-00310-24/16
ECLI:LV:ADRJRIT:2024:0304.A420171423.2.S

Administratīvā rajona tiesa
Rīgas tiesu nams
SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā
Rīgā 2024.gada 4.martā

Tiesa šādā sastāvā: tiesnese D.Lubāne
piedaloties pieteicējam /pers. A/ un atbildētājas Valsts vienotā jurista profesionālās kvalifikācijas eksāmena komisijas pārstāvei /pers. B/,
atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc pieteicēja /pers. A/ pieteikuma par Valsts vienotā jurista profesionālās kvalifikācijas eksāmena komisijas 2023.gada 19.aprīļa lēmuma Nr.1-9.3/45 atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs 2023.gada 16.janvārī kārtoja valsts vienotā jurista profesionālās kvalifikācijas eksāmenu (turpmāk – eksāmens) konstitucionālo tiesību, administratīvo tiesību un administratīvā procesa tiesību jomā (turpmāk – valststiesību jomā), 2023.gada 19.janvārī starptautisko un Eiropas Savienības tiesību jomā (turpmāk – starptautisko tiesību jomā) un 2023.gada 24.janvārī tiesību teorijas, tiesību filozofijas un Latvijas tiesību vēstures jomā (turpmāk – tiesību teorijas jomā). Pieteicējs saņēma negatīvu vērtējumu par valststiesību jomas teorijas daļas pirmo jautājumu, starptautisko tiesību jomas teorijas daļas trešo jautājumu un tiesību teorijas jomas teorētiskās daļas trešo jautājumu.
Pieteicējs apstrīdēja eksāmena rezultātu.

[2] Ar Valsts vienotā jurista profesionālās kvalifikācijas eksāmena komisijas (turpmāk – komisija) 2023.gada 19.aprīļa lēmumu Nr.1-9.3/45 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) nolemts grozīt vērtējumu kvalifikācijas eksāmena valststiesību jomā un noteikt to 3 balles, savukārt starptautisko tiesību jomā un tiesību teorijas jomā vērtējumi tika atstāti negrozīti. Pārsūdzētais lēmums ir pamatots ar šādiem argumentiem.
[2.1] Pieteicējs nepiekrīt vērtējumam par valststiesību jomas teorētiskās daļas pirmā jautājuma pirmo komponenti, kurā studentam bija jāsniedz skaidrojums par tiesiskuma principu administratīvajā procesā tā materiāltiesiskajā un procesuāltiesiskajā aspektā. Vērtējot pieteicēja atbildi, kas novērtēta ar 0 punktiem, secināts, ka atbildē ir norādīts, ka iestādei ir jāievēro materiālās un procesuālās tiesību normas un iestāde rīkojas tikai normatīvajos aktos noteiktās kompetences ietvaros. Atbildē būtībā ir norādīts uz tiesiskuma principa materiāltiesisko un procesuāltiesisko aspektu, tāpēc par atbildi ir piešķirti 2 punkti. Atbilde nav novērtējama ar 3 punktiem, jo atbildē uzrakstītais nav sasaistīts ar materiāltiesisko un procesuāltiesisko aspektu, izskaidrojot konkrēti katru no aspektiem.
[2.2] Pieteicējs nepiekrīt vērtējumam par starptautisko tiesību jomas teorētiskās daļas trešā jautājuma pirmo komponenti, kas novērtēta ar 1 punktu, un uzskata, ka tas būtu paaugstināms, bet nav minējis nevienu argumentu, kas būtu par pamatu vērtējuma paaugstināšanai. Tāpat pieteicējs nepiekrīt novērtējumam par šī jautājuma otro komponenti, kas novērtēta ar 1 punktu, jo uzskata, ka ir sniedzis pilnīgu atbildi uz jautājumu un ka par to ir jāpiešķir 3 punkti. Iesniegumā pieteicējs ir paplašinājis savu kvalifikācijas eksāmenā sniegtās atbildes tvērumu un skaidrojis, kā viņa sniegto atbildi jāsaprot. Studentam ir jāsniedz precīzas atbildes uz uzdotajiem jautājumiem un iesniegumā norādītie atbildes papildinājumi netiek ņemti vērā.
[2.3] Pieteicējs nepiekrīt novērtējumam par tiesību teorijas jomas teorētiskās daļas trešā jautājuma trešās komponentes novērtējumu, kas tika novērtēts ar 2 punktiem, uzskatot, ka par savu atbildi pieteicējam ir jāpiešķir 3 punkti. Studentam bija jāpamato, kāpēc 1978.gada 18.aprīļa Latvijas PSR Konstitūcijas 38.pantā noteiktais ir uzskatāms par tiesībām vai vienlaicīgi arī pienākumu. Pieteicēja atbilde uz jautājumu bija būtībā pareiza, bet neprecīza, nepareizi norādot, ka padomju tiesībās bija paredzēta krimināatbildība par patvaļīgu darba atstāšanu, lai gan tāda bija paredzēta par parazitiska dzīvesveida piekopšanu un nestrādāšanu. Pieteicējs nenorādīja uz argumentiem, kas būtu par pamatu vērtējuma paaugstināšanai, tāpēc secināms, ka trešā jautājuma trešajā komponentē noteiktais vērtējums ir pamatots un atbilstošs vērtējuma vadlīnijām.

[3] Nepiekrītot pārsūdzētajam lēmumam, pieteicējs vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu, lūdzot pārsūdzēto lēmumu atcelt. Pieteikumā norādīts turpmāk minētais.
[3.1] Vērtējot pieteicēja atbildi valststiesību jomas teorētiskās daļas pirmā jautājuma pirmo komponenti, atbildētājs ir rīkojies patvaļīgi, jo piešķīra mazāk nekā 3 punktu vērtējumu par atbildi, kas bija pilnīga un pareiza. No vērtējuma vadlīnijām par šo jautājumu izriet, ka par pareizu un pilnīgu atbildi var saņemt 3 punktus, savukārt vērtējumu var samazināt tikai tad, ja atbildē ir konstatējamas kļūdas vai neprecizitātes. Pieteicējs vadījās no jautājuma būtības un uz to sniedza pilnīgu atbildi, un nav pamatoti samazināt vērtējumu sakarā ar to, ka pieteicējs neesot atsevišķi izdalījis tiesiskuma principa aspektus un raksturojis tos atsevišķi, jo tas neizriet no jautājuma satura vai vadlīnijās noteiktā.
[3.2] Vērtējot pieteicēja atbildi uz eksāmena starptautiskās tiesību jomas teorētiskās daļas trešā jautājuma otro komponenti, atbildētājs nav veicis pieteicēja apstrīdēšanas pieteikumā norādīto argumentu izvērtēšanu, bet formāli atsaucās uz to, ka pieteicējs ir tikai skaidrojis eksāmenā rakstītā saturu un it kā paplašinājis savu atbilžu tvērumu. Atbildētājs nav norādījis, kādā veidā esot notikusi tvēruma paplašināšana, nav pamatojis, kāpēc pieteicēja atbilde nav uzskatāma par pilnīgu. Atbildētājs esot norādījis, ka studentam ir jāsniedz skaidra un precīza atbilde uz uzdotajiem jautājumiem, bet nav norādījis, kas tieši sākotnējā atbildē nebija sniegts. Atbildētājs ir pārkāpis gan procesuālā taisnīguma principu, gan pamatojuma principu, nesniedzot pamatojumu par saviem secinājumiem.
[3.3] Ir vispārēji pieņemams, ka kvalifikācijas eksāmena noteikto jautājumu vērtē attiecīgās jomas speciālists ar padziļinātām zināšanām vērtējamajā jautājumā. Attiecīgi, studentam, sniedzot atbildes uz eksāmena jautājumiem nav jāsniedz savas atbildes detalizēts skaidrojums vai citādi jānorāda uz tās pareizumu, ja tas nav tieši prasīts jautājumā, ja atbilde izriet no spēkā esošā tiesiskā regulējuma, doktrīnām vai citiem avotiem. Pieteicējs

apstrīdēšanas iesniegumā ir norādījis uz kļūdu starptautisko un Eiropas Savienības tiesību vērtēšanas vadlīnijās un sniedza paskaidrojumu par aplamo norādi jautājuma novērtējumā par to, ka Eiropas Komisija nepārbauda Eiropas Savienības Padomes lēmumus, lai gan pieteicējs to nekad nebija apgalvojis. No atbildētāja lēmuma nepārprotami redzams, ka šie pieteicēja minētie apsvērumi netika izvērtēti. Atbildētājs nav izvērtējis pieteicēja sniegtos argumentus un tā rezultātā ir nonācis pie nepareiza vērtējuma par komponenti. Atbildētajam bija pienākums izvērtēt piešķirtā vērtējuma pamatotību, jo īpaši gadījumā, kad pieteicējs ir norādījis uz kļūdu vadlīnijās, formāla atsaukšanās uz vadlīnijām šajā gadījumā nav pieļaujama. Ar savu rīcību atbildētājs ir pārkāpis no Administratīvā procesa likuma 81.panta ceturtās daļas izrietošo augstākas iestādes pienākumu noradīt argumentus attiecībā uz pieteicēja apstrīdēšanas pieteikumā norādīto apstrīdēšanas pamatojumu.

[4] Rakstveida paskaidrojumā tiesai atbildētāja norāda, ka pieteikums ir nepamatots un noraidāms. Paskaidrojumā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[4.1] Atbilstoši tiesu praksei kvalifikācijas eksāmenā studentu sniegto atbilžu vērtēšanā komisijai ir rīcības brīvība, līdz ar to tiesas kompetencē neietilpst eksāmena atbilžu vērtējuma atbilstības pārbaude pēc būtības. Tiesa var pārbaudīt eksāmena norisi, lai konstatētu vai eksāmena laikā ir pieļauti procesuālās kārtības pārkāpumi, kas varēja ietekmēt eksāmena novērtējumu, kā arī to, vai komisija nav pieļāvusi acīmredzamu kļūdu novērtējuma brīvības izmantošanā, rīkojoties patvaļīgi vai vadoties no apsvērumiem, kas neattiecas uz jautājumu.

[4.2] Pieteicējs norāda, ka nav pieļaujama eksāmena jautājuma satura paplašināšana, bet eksāmena konstitucionālo tiesību, administratīvo tiesību un administratīvā procesa tiesību jomas teorētiskās daļas pirmā jautājuma pirmajā komponentē ir saskatāma jautājuma konkretizācija, nevis paplašināšana, jo pirmais jautājums ir par tiesiskuma principu administratīvajā procesā, savukārt tā pirmā komponente ir par materiāltiesisko un procesuāltiesisko taisnīgumu. No jautājuma uzbūves ir skaidrs, ka no studenta tiek sagaidīta atbilde par materiāltiesisko un procesuāltiesisko taisnīgumu un ka studentam tie ir atsevišķi jāraksturo. Pieteicēja atbildi nevarēja novērtēt ar vērtējumu augstāku par 2 punktiem, jo viņa atbilde nesatur katra aspekta skaidrojumu, nevis tāpēc, ka atbilde neesot bijusi pareizi strukturēta, kā norāda pieteicējs.

[4.3] Tas, ka eksāmenā sniegtās atbildes vērtē attiecīgās jomas speciālists neatbrīvo studentu no pienākuma sniegt savas atbildes skaidrojumu vai norādīt uz atbildes pareizību, arī ja tas nav īpaši prasīts. Eksāmens pārbauda studentu zināšanas par attiecīgo tiesību nozari kopumā, studentam ir jāspēj demonstrēt savas zināšanas un loģiski pamatot savas sniegtās atbildes pareizība uz katru jautājumu, arī ja veids, kā to students dara, ir atstāts viņa ziņā.

[4.4] Saskaņā ar eksāmena noteikumiem, studentam, kas kārto eksāmenu, ir tiesības iepazīties ar īsu vērtējuma pamatojumu par vērtējumiem kas ir zemāki par 4 punktiem. Pieteicēja gadījumā šādi pamatojumi tika ietverti vērtējumos, pieteicējam bija iespēja ar tiem iepazīties un vērtētāja komentārus komisija atzina par atbilstošiem, bez nepieciešamības tos būtiski papildināt.

Nav pamata konstatēt Administratīvā procesa likuma 81.panta ceturtās daļās pārkāpumu vai procesuālā taisnīguma principa pārkāpumu, jo pieteicējam tika dota iespēja izteikt savu viedokli. Lietā nav konstatējami procesuāli pārkāpumi attiecībā uz pieteicēja zināšanu un prasmju novērtēšanu. Komisija, novērtējot pieteicēja zināšanas, vadījās no apstākļiem, kas attiecas uz lietu un nav rīkojusies patvaļīgi.

[4.5] Pieteicējs norāda uz savas atbildes pareizību un uz apstākļiem, kurus eksāmena vērtētājs neesot pamanījis un tos pamato ar atsaucēm uz normatīvajiem aktiem un citiem avotiem, tos izmantojot kā pretargumentus uz vērtētāja komentāriem. Lai gan studentam ir tiesības vērsties ar pamatotu iesniegumu apstrīdēšanas komisijā, lai eksāmenā piešķirtais vērtējums tiktu pārskatīts, ar pamatotu iesniegumu ir saprotams tāds iesniegums, kurā ir norāde uz faktiem, kuri būtu par pamatu vērtējumu pārskatīt, piemēram, argumentētas norādes uz to, ka atbilstoši vērtēšanas vadlīnijām prasītājam, nepieciešamās zināšanas ir atspoguļotas atbildē, bet kāda iemesla dēļ no vērtētāja puses tas nav pamanīts un novērtēts. Studentam nav jāskaidro, kas ar viņa atbildi bija domāts, vai jāpapildina tā ar atsauci uz avotiem, kas atbildē nav bijuši norādīti un šādi papildinājumi nav ņemami vērā. Pieteicēja norāde uz to, ka vērtēšanas vadlīnijās ir atrodama kļūda vispār nav vērtējama šajā apstrīdēšanas procesā, tajā ir jāievēro stingras vērtējamās robežas, kas aprobežojas ar eksāmena rezultāta un eksāmena procesa novērtējumu.

[5] Tiesas sēdē pieteicējs prasījumu uzturēja, savukārt atbildētājas pārstāve prasījumu neatzina, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā un rakstveida paskaidrojumos tiesai norādīto pamatojumu.

Motīvu daļa

[6] No pieteikuma izriet, ka pieteicēja iebildumi ir saistīti ar kvalifikācijas eksāmenā sniegto atbilžu novērtējumu attiecībā uz kvalifikācijas eksāmena vērtējumu konstitucionālo tiesību, administratīvo tiesību un administratīvā procesa tiesību jomas (turpmāk – valststiesību joma) teorētiskās daļas pirmā jautājuma pirmajā komponentē un starptautisko un Eiropas Savienības tiesību jomas (turpmāk – starptautisko tiesību joma) teorētiskās daļas trešā jautājuma otrajā komponentē un vērtēšanas procesu.

[7] Vērtējot pieteicēja iebildumus par tā darba novērtējumu, ir jāņem vērā, ka saskaņā ar Ministru kabineta 2019.gada 15.janvāra noteikumu Nr.46 "Valsts vienotā jurista profesionālās kvalifikācijas eksāmena kārtība" (turpmāk – Eksāmena noteikumi) 50.punktu kvalifikācijas eksāmena teorētiskās daļas atbildes uz jautājumiem vērtē kvalifikācijas eksāmena attiecīgās jomas komisijas loceklis. Savukārt atbilstoši noteikumu 51.punktam komisijas loceklis atbildes uz katru kvalifikācijas eksāmena teorētiskās daļas jautājumu un praktiskās daļas uzdevumu (kāzusu) novērtē 10 ballu skalā saskaņā ar noteikumiem par otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartu. Kā izriet no minētajām tiesību normām, vērtējot pieteicējas sniegtās atbildes uz eksāmena jautājumiem, iestādei ir novērtējuma brīvība un šāda novērtējuma pārbaudes iespējas tiesā ir ierobežotas. Novērtējuma brīvības gadījumā tiesa nevar pārvērtēt iestādes izdarītos secinājumus pēc satura, bet var vienīgi pārbaudīt, vai iestāde nav pieļāvusi acīmredzamu kļūdu novērtējuma brīvības izmantošanā, piemēram, vai, novērtējot pieteicējas zināšanas, iestāde nav vadījusies no apsvērumiem, kas neattiecas uz konkrēto jautājumu, vai iestāde nav rīkojusies patvaļīgi (*sal. sk. Senāta 2018.gada 6.februāra lēmumu lietā Nr.SKA-61/2018, ECLI:LV:AT:2018:0206.A420530213.1.L, 9.punktu*).

No minētā izriet, ka tiesa var pārbaudīt kvalifikācijas eksāmena norisi, proti, vai kvalifikācijas eksāmena laikā ir pieļauti procesuālās kārtības pārkāpumi, kas varēja ietekmēt kvalifikācijas eksāmena teorētiskās daļas vērtējumu, kā arī to, vai komisija, novērtējot pieteicēja zināšanas, nav pieļāvusi acīmredzamu kļūdu novērtējuma brīvības izmantošanā, piemēram, novērtējot pieteicēja zināšanas, ir vadījusies no apsvērumiem, kas neattiecas uz jautājumu, vai rīkojusies patvaļīgi.

Tādējādi tiesa secīgi izvērtēs pieteicēja iebildumus saistībā ar tā eksāmena darba novērtēšanu abos iepriekš minētajos jautājumos.

Valststiesību joma

[8] Pieteicējs nepiekrīt vērtējumam valststiesību jomas teorētiskās daļas pirmajā jautājumā, jo atbildētājs atbildi uzskata par pareizu, bet punktu samazinājumu vērtētājs noteicis, pamatojoties uz atbildes nepilnību, proti, ka pieteicējs atbildes tekstu nav sadalījis, piesaistot katram norādītajam aspektam atsevišķi.

Nav pamatots pieteicēja iebildums, ka valststiesību jomas teorētiskās daļas pirmā jautājuma pirmās komponentes saturs nenorāda uz pienākumus skaidrot materiāltiesiskā un procesuāltiesiskā tiesiskuma principa aspektus, bet gan tiesiskuma principa saturu, kas aprobežojas ar minētajiem aspektiem.

Eksāmena noteikumu 2.pielikuma 1.punkts paredz, ka katrs teorētiskās daļas jautājums sastāv no trim komponentēm, kas konkretizē uz jautājumu sniedzamās atbildes ietvaru. Saskaņā ar minēto noteikumu 24. un 25.punktu katrā no kvalifikācijas eksāmena jomām ir trīs jautājumi, kas savukārt sastāv no trim komponentēm, kas konkretizē uz jautājumu sniedzamās atbildes ietvaru. Savukārt no šo noteikumu 2.pielikuma 1.punkta izriet, ka komisijas attiecīgās jomas pārstāvji, sagatavojot teorētiskās daļas jautājumu, nosaka, cik punktus piešķir par atbildi uz katru no konkrētā jautājuma komponentēm, ievērojot, ka par atbildi piešķiramais maksimālais punktu skaits ir 10 punkti.

Pieteicējs 2023.gada 16.janvārī kārtoja valststiesību jomas teorētisko daļu. Minētās jomas pirmais jautājums bija "Tiesiskuma princips administratīvajā procesā", kas sastāvēja no trīs komponentēm. Pirmās komponentes jautājums bija "Tiesiskuma principa saturs: materiāltiesiskais un procesuāltiesiskais tiesiskums", atbildot uz kuru, bija iespējams saņemt 3 punktus. Vienlaikus jautājums paredzēja iespēju saņemt papildu punktu, ja students ir sniedzis pilnīgas atbildes uz visām komponentēm, kā arī atbildē uz kādu no tām ietvēris informāciju, kas liecina par padziļinātu jautājuma izpratni.

Tiesa piekrīt atbildētājas norādītajam, ka pieteicējs eksāmena laikā un apstrīdēšanas procesā ir precīzi izpratis jautājuma pirmo komponenti un uz to sniedzamās atbildes saturu, jo, piemēram, pieteicējs apstrīdēšanas iesniegumā norāda: "Iepazīstoties ar komponenti ir noprotams, ka atbildei ir jāsatur tiesiskuma principa materiāltiesiskais un procesuāltiesiskais aspekts. [..] Tā kā eksāmenā pie pirmās komponentes students ir sniedzis skaidrojumu aptverot abus prasītos aspektus [..]".

Jautājums bija "Tiesiskuma princips administratīvajā procesā". Savukārt katrā komponentē tika konkretizēts uz jautājumu sniedzamās atbildes ietvars. No jautājuma uzbūves redzams, ka aiz vārdiem "tiesiskuma principa saturs" ir pieturzīme – kols, aiz kuras seko vārdi "materiāltiesiskais un procesuāltiesiskais tiesiskums".

Kols latviešu valodā ir gan gramatiski, gan jēdzieniski nosacīta pieturzīme. Kols norāda uz sekojošu paskaidrojumu, tāpat tiek izmantots kā nosacīta tehniska zīme. Kols tiek lietots citstarp aiz precizējamā vārda, kam seko vienlīdzīgu teikuma locekļu vai komponentu uzskaitījums (*Aina Blinkena. Latviešu interpunkcija (otrais, pārstrādātais izd.). Rīga : Zvaigzne ABC, 2009. 377.—378. lpp.*).

Tādējādi atbildētāja pamatoti norāda, ka jautājuma pirmajā komponentē tieši norādīts, ka ir jāizskaidro tiesiskuma principa saturs, nevis materiāltiesiskā aspekta vai procesuāltiesiskā aspekta saturs.

Ievērojot minēto, tiesa atzīst, ka lietas materiāli apstiprina, ka pieteicējam bija saprotams jautājums un, ka atbildē ir jāskaidro abus norādītos aspektus. Līdz ar to nav pamatots pieteicēja iebildums, ka jautājums nebija noformulēts pietiekami skaidri un vērtētājs paplašinājis tā tvērumu.

[9] Pieteicēja iebildums par pirmo komponenti ir saistīts ar punktu samazinājumu, pamatojoties uz atbildes nepilnību.

Studentu sniegtās atbildes tiek novērtētas atbilstoši attiecīgās Eksāmena noteikumu 24.punktā minētās jomas vienotām vērtēšanas vadlīnijām, kurās ir ietvertas skaidras norādes attiecīgo punktu piešķiršanas principiem, kā arī pareizās atbildes, vērtēšanas kritēriji un iegūstamie punkti.

Atbilstoši vērtēšanas vadlīnijām atbildē uz jautājuma pirmo komponenti bija "Jāizskaidro tiesiskuma principa saturs: materiāltiesiskais aspekts (iestādes lēmuma/rīcības atbilstība tiesību normām pēc būtības) un procesuāltiesiskais aspekts (iestādes rīcības atbilstība tās kompetencei) (3 punkti)".

Pieteicēja atbilde bija: "Tiesiskuma princips, kad iestāde ievēro materiālās un procesuālās tiesību normas, un rīkojas saskaņā normatīviem tiesību aktiem tai piešķirto kompetenci".

Apstrīdēšanas procesā pieteicējam noteiktais vērtējums tika pārskatīts. Komisija secināja, ka pieteicējs atbildē ir norādījis, ka iestādei ir jāievēro materiālās un procesuālās tiesību normas un iestāde rīkojas tikai normatīvajos aktos noteiktās kompetences ietvaros. Tādējādi pieteicējs pēc būtības atbildē ir norādījis tiesiskuma principa materiāltiesisko aspektu un procesuāltiesisko aspektu un pieteicēja atbilde atbilstoši vērtēšanas vadlīnijām ir novērtējama ar 2 punktiem. Pārsūdzētajā lēmumā ir norādīts, ka atbilde nesatur katra aspekta skaidrojumu, kas līdz ar to liedz pieteicēja atbildi novērtēt augstāk.

Ievērojot minēto, tiesa atzīst, ka nav pamata konstatēt komisijas patvaļu vērtējuma noteikšanā, jo punkti par sniegto atbildi pieteicējam piešķirti atbilstoši vērtēšanas vadlīnijās noteiktajiem principiem.

Starptautisko tiesību joma

[10] Par atbildes vērtējumu starptautisko tiesību jomā pieteicējs uzskata, ka, sniedzot atbildi, ja tas tieši nav prasīts, nav jāsniedz savas atbildes detalizēts skaidrojums vai citādi jānorāda uz tās pareizību, ja atbilde izriet no spēkā esoša tiesiskā regulējuma, doktrīnām, rekomendācijām u.c.

Vispirms tiesa norāda, ka saskaņā ar Eksāmena noteikumu 50.punktu, atbilstoši kuram Kvalifikācijas eksāmena teorētiskās daļas atbildes uz jautājumiem un praktiskās daļas uzdevumu (kāzusu) risinājumus vērtē kvalifikācijas eksāmena attiecīgās jomas komisijas loceklis. Minēto noteikumu II nodaļa "Komisijas sastāvs un darbības kārtība" norāda uz nepieciešamo Kvalifikācijas eksāmena vērtētāja kompetenci un zināšanām.

Eksāmena noteikumu 1.1. apakšpunkts noteic, ka eksāmena satura pamatvirzieni izriet no profesijas standarta. Savukārt atbilstoši 24.punktam eksāmenā pārbauda studējošā "zināšanas, prasmes un kompetences", nesašaurinot tās uz kāda minimālā apjoma zināšanām, prasmēm vai kompetencēm.

Ievērojot minēto, atbildētāja pamatoti norāda, ka eksāmens pārbauda studentu zināšanas par attiecīgo tiesību nozari kopumā, tajā iegūtām teorētiskajām zināšanām un to praktisko pielietojumu. Studentam ir jāspēj loģiski pamatot sniegtās atbildes pareizība, un veids, kā to students izvēlas demonstrēt, ir atstāts studenta ziņā. Proti, studenta ziņā ir tas, vai atbildi pamatot, piemēram, ar citātiem no normatīvajiem aktiem vai tiesu nolēmumiem, ja students to spēj, vai vienkārši loģisku skaidrojumu. Turklāt skaidrojums kā tāds ir jebkuras atbildes būtība, jo ļauj novērtēt studenta zināšanas.

[11] Starptautisko tiesību jomas teorētiskās daļas trešā jautājuma otrās komponentes jautājums bija: "Eiropas Komisijai ar ES primārajiem tiesību aktiem ir piešķirts plašs kompetenču loks. Raksturojiet sīkāk Eiropas Komisijas: lomu likumdošanas procesā (3 punkti)". Pieteicējam par atbildi otrajā komponentē piešķirts 1 punkts. Sniegtā atbilde uz šo jautājumu bija: "[..] Eiropas komisija ierosina likumdošanu. Tā iesniedz ierosinājumus ar projektu ES Padomei. Tā ierosina likumdošanu ja to lūdz ES iestādes, ierosina iedzīvotāji vai pēc sava ierosinājuma. Ja to pilnvaro ES Padome veic pārrunas par nolīgumu noslēgšanu ar trešajām valstīm un starpvalstu organizācijām, pēc kā sniedz ierosinājumu ES padomei. [..]".

Vadlīnijās ir norādīta šāda atbilde: "Līgumi (LES 17.pants) noteic, ka gandrīz vienmēr ES leģislatīvie akti ir pieņemami tikai pēc Komisijas priekšlikuma. Komisija izstrādātos priekšlikumus iesniedz vienlaikus gan Eiropas Parlamentam un Padomei, gan dalībvalstu parlamentiem. Likumdošanas procesa laikā Komisija piedalās sarunās par iesniegto priekšlikumu un var grozīt savu iesniegto sākotnējo priekšlikumu. ES likumdošanas procesu parasti nodrošina ES Padome un Eiropas Parlaments, taču Līgumos ir paredzētas šo ES iestāžu iespējas deleģēt likumdošanas funkciju Komisijai. Šādos gadījumos Komisija ne tikai sagatavo aktu projektus, bet arī var izdot pašus aktus. Šādi akti tiek saukti par deleģētiem un īstenošanas aktiem". Savukārt skaidrojumā par trešā punkta piešķiršanu norādīts, ka to piešķir, ja students min papildu būtisku informāciju par Komisijas lomu likumdošanas procesā (vismaz vienu izvērsumu). Ja atbilde ietver vairākus izvērsumus, piešķir papildu (desmito) punktu. Piemēri papildu informācijai: izskaidro balto grāmatu un zaļo grāmatu konceptus; piemin Komisijas lomu ES pilsoņu iniciatīvas kontekstā; izskaidro nianses parastās un īpašo likumdošanas procedūru gadījumos;

norāda, ka Komisijas izdotie īstenošanas un deleģētie akti skaitliski daudzkārt pārsniedz ES Padomes/Parlamenta izdoto aktu skaitu, parādot izpratni par iemesliem; skaidro deleģētās likumdošanas nianses un komitoloģiju; skaidro ES un dalībvalstu kompetenču robežas, norāda uz dalībvalstu parlamentu lomu.

Komisijas loceklis ir norādījis "Komponentē nav norādīta deleģētā likumdošana un nesatur izvērstāku skaidrojumu tieši par likumdošanas procesu [..]".

Pieteicējs minētajam vērtējumam nepiekrīt, jo uzskata, ka jautājumā netiek prasīts aprakstīt likumdošanas procesu, bet tikai norādīt uz komisijas lomu.

Tiesa atzīst, ka pieteicēja atbildē tikai vispārīgi norādīts, ka Eiropas Komisija ierosina likumdošanu, ja to lūdz Eiropas Savienības iestādes vai ierosina iedzīvotāji vai pēc sava ierosinājuma. Tomēr atbilstoši vadlīnijās norādītajam, atbildē nav norādīts, kam tiek iesniegti komisijas izstrādātie priekšlikumi, kāda ir komisijas loma likumdošanas procesa laikā (piemēram, piedalās sarunās par iesniegto priekšlikumu, var grozīt savu iesniegto sākotnējo priekšlikumu). Nav norādīts, kādos gadījumos komisija var izdot pašus aktus.

Tiesa atzīst par pamatotu pārsūdzētajā lēmumā norādīto, ka pieteicējs apstrīdēšanas iesniegumā ir paplašinājis savu eksāmenā sniegto atbildi. Lēmumā pamatoti norādīts, ka studentam ir jāsniedz precīzas un skaidras atbildes uz uzdotajiem jautājumiem. Apelācijas process nav domāts tam, lai students papildinātu savu sniegto atbildi vai izskaidrotu, ko ar savu sniegto atbildi bija domājis. Līdz ar to tiesa vērtē tikai pieteicēja sniegto atbildi eksāmena laikā.

Ievērojot minēto, tiesai nav pamata atzīt, ka pieteicēja atbilde ir pilnīga un satur visu informāciju, lai būtu pamats par to piešķirt maksimālo punktu skaitu. Izvērtējot pieteicēja atbildi, vērtētāja rīcība bija atbilstoša apstiprinātajām vadlīnijām un nav bijusi patvaļīga.

[12] Pieteicējs argumentē, ka vadlīnijās ir pieļauta kļūda, jo jautājumā bija prasība norādīt Eiropas Komisijas ar Eiropas Savienības primārajiem tiesību aktiem piešķirto kompetenci likumdošanas procesā, bet Eiropas Komisijai nav ar primārajiem tiesību aktiem tieši piešķirtas tiesības pieņemt neleģislatīvus aktus.

Tiesa vērš uzmanību, ka saskaņā ar Eksāmena noteikumu 30.punktu eksāmena jautājumus un uzdevumus (kāzusus) nosaka komisijas priekšsēdētājs, komisijas priekšsēdētāja vietnieki un šo noteikumu 12.punktā minēto institūciju pārstāvji. Tāpat minētā komisija ir izstrādājusi arī vērtēšanas vadlīnijas, lai nodrošinātu vienlīdzīgu vērtēšanas pieeju. No minētā izriet, ka gan jautājumu formulējumus, gan atbilžu variantus sagatavo komisijas locekļi, kas ir attiecīgās jomas speciālisti.

Izskatāmajā gadījumā strīdus jautājums ir noformulēts pietiekami skaidri un vadlīnijās norādītais atbildes variants nav pretrunā ar to. Līdz ar to tiesa nekonstatē patvaļu komisijas rīcībā.

Nav pamatots pieteicēja iebildums, ka vērtētāja komentārs par atbildē norādīto, ka komisija nepārbauda Eiropas Savienības Padomes un Parlamenta lēmumus, ir aplams. Lai arī pieteicējs minēto norādīja jautājuma pirmajā komponentē, bet vērtētājs – pie otrās komponentes vērtējuma – minētais nenozīmē, ka vērtētājs ir kļūdījies vai sniedzis vērtējumu par atbildi, kas vispār nav sniegta.

Tāpat pieteicēja atbildē norādītais, ka komisija veic pārrunas par nolīgumu noslēgšanu ar trešajām valstīm un starpvalstu organizācijām, ir vērtēts un par to nav izteikti nekādi komentāri.

Pretēji pieteicējas viedoklim, tiesa izskatāmās lietas ietvaros nepārbauda pieteicējas sniegtās atbildes pareizību pēc būtības. Kā jau norādīts iepriekš, tad tiesa pārbauda, vai komisija nav pieļāvusi acīmredzamu kļūdu novērtējuma brīvības izmantošanā. Tiesa konstatē, ka, gan vērtētājs, gan atbildētāja apstrīdēšanas stadijā ir ievērojusi atbilžu novērtēšanas vadlīnijas. Tāpat atbildētāja ir sniegusi pamatojumu piešķirtajam punktu skaitam un norādījusi uz trūkumiem, kas liedza piešķirt lielāku punktu skaitu.

Kopsavilkums

[13] Apkopojot spriedumā norādīto, tiesa atzīst, ka pārsūdzētajā lēmumā ir izvērtētas pieteicēja sniegtās atbildes uz eksāmena jautājumiem un lēmumā ir ietverts pamatojums piešķirtajam vērtējumam. Tiesa izskatāmajā lietā nekonstatē pazīmes, kas liecinātu, ka pieteicēja atbildes būtu novērtētas neatbilstoši, proti, komisija ir vadījusies pēc Eksāmena noteikumos noteiktajiem kritērijiem, kā arī ņemot vērā eksāmena jautājumu novērtēšanas vadlīnijas.

Tā kā, novērtējot pieteicēja zināšanas, komisija nav pieļāvusi acīmredzamas kļūdas novērtējuma brīvības izmantošanā un nav konstatējami arī apstākļi, kas liecinātu par iestādes patvaļu vai neobjektivitāti konkrētajā vērtēšanas procesā, tad pārsūdzētā lēmuma atcelšanai nav pamata, un pieteikums ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.–251.pantu, 289.–291.pantu, tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par Valsts vienotā jurista profesionālās kvalifikācijas eksāmena komisijas 2023.gada 19.aprīļa lēmuma Nr.1-9.3/45 atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese D.Lubāne